

Analyse van het ontwerp van **fiscale hervorming**

Kaat Meyns & Luc Simar

In oktober, bij het vallen van de bladeren, raakte de regering het eens over een ontwerp van fiscale hervorming dat de personenbelasting aanzienlijk zal doen dalen.

I. HET ONTWERP VAN FISCALE HERVORMING

De aangekondigde hervorming volgt op twee belangrijke maatregelen die reeds beslist zijn: de herindexering van de fiscale barema's en de geleidelijke afschaffing van de aanvullende crisisbijdrage (zij worden hier niet verder behandeld).

Het ontwerp weegt budgettair zwaar door: 134 miljard, of 10% van de opbrengst van de personenbelasting. Het ontwerp steunt op vier krachtlijnen waarvan de twee belangrijkste zijn: de vermindering van de fiscale druk op de arbeidsinkomens (69 miljard) en de neutraliteit t.a.v. de gekozen samenlevingsvorm (59 miljard). De derde krachtlijn slaat op het in rekening brengen van kinderen (5 miljard) en een meer ecologische fiscaliteit (1,5 miljard).

Krachtlijn 1: vermindering fiscale druk op arbeid

Deze krachtlijn omvat vier maatregelen: de invoering van een terugbetaalbaar belastingkrediet, een verhoging van de forfaitaire beroepskosten, een aanpassing van de belastbare inkomensschijven en de afschaffing van de fiscale tarieven boven de 50%. Het fiscaal luik over de mobiliteit vind je tegelijk in krachtlijn 1 en 4.

Een nieuwigheid...

De invoering van een terugbetaalbaar belastingkrediet van 20.000 fr. voor de netto belastbare inkomens tussen 200.000 en 500.000 fr. vormt de enige nieuwigheid in het ontwerp. Dit belastingkrediet is enkel voor de actieven (zelfstandigen en loontrekkenden). Het volledig bedrag zal bijna niet van toepassing zijn op inkomens van voltijdse werknemers die meestal het

Kaat Meyns studeerde rechten (KULeuven) en behaalde een bijzondere licentie sociaal recht (ULB). Op de ACV-studiedienst volgt ze vooral volgende domeinen: gezinsbeleid, fiscaliteit, grensoverschrijdende tewerkstelling, sociale zekerheid.

Luc Simar studeerde zowel economie (FUNDP-Namen) als fiscaliteit (ULB) en volgt op de ACV-studiedienst de Waalse economie en de fiscaliteit.

plafond van de 500.000 fr. overschrijden. Proportioneel zullen meer zelfstandigen er voordeel uit halen en sommigen zullen beloond worden voor de te lage aangifte van hun inkomen of voor het opblazen van hun beroepskosten. In de uitvoering bestaan er aanzienlijke risico's van vertraging en fraude. Bovendien riskeert het belastingkrediet nieuwe financiële vallen te creëren voor personen die zich in de uitloopzone van het krediet bevinden, tussen 500.000 en 650.000 fr. Zij cumuleren namelijk de belasting op hun inkomen en de vermindering van het belastingkrediet.

Omwille van deze redenen verkiest het ACV de methode van een verhoging van de forfaitaire beroepskosten. Via deze weg kan men de middelen toespitsen op loontrekkenden, kan men de werkloosheidsvallen terugdringen zonder er nieuwe in het leven te roepen en kan de belasting op arbeid op een rechtvaardige manier verminderen.

De aanpassingen...

Het ontwerp bevat een verhoging van de forfaitaire beroepskosten, voor een bedrag van 10 miljard. De verhoging van de aftrekbare kosten bedraagt 8.350 fr., wat een fiscaal voordeel, per werknemer, betekent van ongeveer 4.000 fr. per jaar (bij een marginaal tarief van 50%).

De sociale partners hebben in het interprofessioneel akkoord aan de regering gevraagd om de fiscale hervorming te laten beginnen met deze maatregel.

De verlenging van de inkomensschijven belastbaar aan lagere tarieven laat toe de progressie van de marginale tarieven af te remmen en om de niet-indexering gedurende meerdere jaren gedeeltelijk te compenseren. Momenteel gaat men van een tarief van 25% naar 45% voor een inkomen van 1 tot 500.000 fr. en van 45% naar 55% voor inkomens van 500.000 naar 2.500.000 fr.

Krachtlijn 2: neutraliteit t.a.v. samenlevingsvorm

Deze krachtlijn omvat vier maatregelen: de verhoging van het belastingvrij minimum voor gehuwden, de individualisering van de belastingvermindering voor vervangingsinkomens behalve werkloosheid, de decumul van de andere dan de beroepsinkomens en de uitbreiding van het huwelijksquotiënt tot de wettelijke samenwoners.

Het belastingvrij minimum voor elke echtgenoot verhoogt tot het bedrag toegekend aan alleenstaanden. Alle gehuwde koppels die voldoende belasting betalen, genieten van deze maatregel. Dit is het onderdeel dat de meeste budgettaire middelen opsloort.

De alleenstaanden genieten thans van een belastingvermindering voor vervangingsinkomen: werkloosheid, ziekte en invaliditeit en vooral pensioen. Gehuwde gezinnen hebben nu slechts één vermindering, een beetje hoger, voor twee personen, maar het uiteindelijk bedrag hangt af van de gecumuleerde inkomens

Tarief	Huidige inkomensschijven (raming inkomensjaar 2001)	Inkomensschijven ontwerp
25%	0-262.000	0-262.000
30%	262.000-348.000	262.000-373.000
40%	348.000-496.000	373.000-622.000
45%	496.000-1.140.000	622.000-1.140.000
50%	1.140.000-1.709.000	1.140.000 en meer
52,5%	1.709.000-2.507.000	
55%	2.507.000 en meer	

van beide echtgenoten. Het voorstel kent twee belastingverminderingen toe aan gehuwde koppels (bedrag alleenstaande) met twee vervangingsinkomens en het effectief bedrag van de vermindering hangt af van het individueel inkomen.

Terwijl het oorspronkelijk ontwerp ook de werklozen en de bruggepensioneerden nieuw stelsel omvat, worden die nu uitgesloten.

Krachtlijn 3: beter rekening houden met kinderlast

Deze krachtlijn bevat de mogelijkheid tot terugbetaling van de belastingverminderingen voor kinderen ten laste, een aanvullend belastingkrediet voor eenoudergezinnen en een hoger plafond van toegelaten inkomen voor kinderen ten laste van alleenstaanden, om rekening te houden met de onderhoudsgelden.

Krachtlijn 4: meer ecologische fiscaliteit

Deze krachtlijn breidt de aftrek van 6 fr. per kilometer als werkelijke beroepskosten voor verplaatsingen uit naar *carpooling* of andere vervoermiddelen dan de auto. Het ontwerp voorziet eveneens om de volledige werkgeverstussenkomst in het abonnement op het openbaar vervoer vrij te stellen van belastingen. Daarnaast zal de regering eventueel een fiscale aftrek invoeren voor investeringen in energiebezuinigende maatregelen in woningen.

K. Meyns & L. Simar

Het tekort aan middelen voor justitie blijft een groot probleem in de strijd tegen financiële en economische misdrijven.

Het idee dat "te veel belasting de belasting doodt" schraagt het ontwerp.

Bovendien nemen ze de vorm aan van meerwaarden, die doorgaans niet belastbaar zijn.

De Hoge Raad van Financiën wijdde een stevig rapport aan de belasting van onroerende inkomens, met concrete voorstellen. Het kadastraal inkomen is al twintig jaar niet meer geïndexeerd. De onroerende inkomens bevatten eveneens een belangrijk deel meerwaarden, die in de praktijk niet belast worden.

De inkomens uit een zelfstandige activiteit worden, voor een deel, nog altijd belast volgens

een forfaitair systeem dat niet meer overeenstemt met de huidige situatie. Met de vooruitgang op het vlak van informatica is het voeren van een boekhouding niet langer een beduidende financiële en administratieve kost.

Het Rekenhof heeft het gebrek aan controle bij de zelfstandigen onderstreept. Gemiddeld worden ze in werkelijkheid slechts om de achtentwintig jaar gecontroleerd. Bovendien zijn hun beroepskosten toegenomen alsook het verschil tussen hun macro-economisch en hun fiscaal inkomen.

misch en hun fiscaal inkomen.

De fiscale verminderingen, in het bijzonder voor het langetermijnsparen, verzachten de herverdeling. Het zijn voornamelijk de midden- en hoge inkomens die van deze mechanismen gebruik maken. De geïnvesteerde bedragen en de verminderingen nemen toe met het inkomen. Het bedrag van de vermindering varieert tussen de 30 en 40% volgens het belastingtarief, dus volgens het inkomen.

II. ZES BENADERINGEN

1. Gemiste kans...

Het ontwerp van de regering snijdt meerdere punten die zouden passen in een echt ontwerp van fiscale hervorming niet aan.

De financiële inkomens worden sinds lang niet meer samengevoegd. Ze worden weinig belast.

2. Hervorming die progressiviteit verbetert...

De progressiviteit van een belasting duidt erop dat het deel van de belasting betaald door de rijkere groter is dan het deel van het inkomen dat zij hebben. Bijvoorbeeld: 10% van de rijkste gezinnen van een land heeft 30% van het inkomen en betaalt 40% van de personenbelasting. In dit voorbeeld is de personenbelasting progressief. Als na een hervorming deze rijkere

gezinnen 45% van de personenbelasting betalen, is de progressiviteit toegenomen.

Volgens de berekeningen van minister Reynders, begin september, betalen de 18,5% hoogste inkomens (vanaf 1,5 miljoen) vóór zijn plan 55,5% van de personenbelasting en erna 58%.

K. Meyns & L. Simar

De fiscaliteit wordt regelmatig met de vinger gewezen als een van de elementen die bijdraagt aan de 'werkloosheidsvallen'. ”

tingverlaging, behalve voor het terugbetaalbaar belastingkrediet. Tussen de 15% en de 20% van de Belgische gezinnen met lage inkomens zullen geen enkel voordeel doen bij de hervorming. Het gaat voornamelijk om huishoudens vrijgesteld van aangifte, gepensioneerden, zieken en invaliden.

Het ontwerp versterkt globaal gezien de progressiviteit van de personenbelasting, met name dankzij de invoering van een belastingkrediet, de wijzigingen aan de lage belastbare inkomensschijven, de verhoging van de forfaitaire beroepskosten en de hogere belastingvrije som voor gehuwden. Twee maatregelen gaan in de tegenovergestelde richting: de afschaffing van de hoogste tarieven (52,5% en 55%) en de individualisering van de belastingvermindering voor vervangingsinkomsten. Maar deze laatste compenseren niet het effect van de andere aanpassingen. (Voor meer details: *De verdelingseffecten van het ontwerp van fiscale hervorming (plan-Reynders)*, CSB-Ufsia, oktober 2000.)

Maar herverdeling van inkomens vermindert...

De herverdeling meet de omvang van de verandering via de belasting in de initiële verdeling van de inkomens. De verticale herverdeling wijzigt het beschikbaar inkomen van individuen in een identieke persoonlijke of familiale situatie. De horizontale verdeling wijzigt de beschikbare inkomens van individuen in een verschillende persoonlijke situatie, bijvoorbeeld het al dan niet hebben van kinderen ten laste, maar met identieke inkomens vóór belasting.

De vermindering van de verticale herverdeling is hoofdzakelijk te wijten aan de omvang van de hervorming: de hoogste aangegeven inkomens krijgen een belangrijker deel van de totale aanmerkelijke vermindering (10%). De belastingverlaging wint het van de toename van de progressiviteit. Bovendien moet iemand belastingen betalen om te genieten van een belas-

tingverlaging, behalve voor het terugbetaalbaar belastingkrediet. Tussen de 15% en de 20% van de Belgische gezinnen met lage inkomens zullen geen enkel voordeel doen bij de hervorming. Het gaat voornamelijk om huishoudens vrijgesteld van aangifte, gepensioneerden, zieken en invaliden.

Om rekening mee te houden...

De inkomens waarvan sprake zijn de belastbare en de aangegeven inkomens. Financiële en een deel van de onroerende inkomens worden niet in rekening gebracht. De inkomens aangegeven door bepaalde zelfstandigen wijken aanzienlijk af van de reële inkomens.

De optie in de samenleving naar meer individualisering houdt een afname in van de horizontale gelijkheid. Die tekent het ontwerp van hervorming des te meer aangezien ze niet gecompenseerd wordt door het in vraag stellen van de voordelen aan de gehuwden.

Een essentiële functie van de belastingen is het financieren van de collectieve goederen en diensten. Om uiteindelijk het herverdelend karakter van een hervorming die de belasting vermindert te evalueren, moet men ook de tegenhangers in termen van minder uitgaven kennen. Als het de sociale of onderwijsuitgaven zijn die teruggeschroefd worden, versterkt dit het antiherverdelend karakter. Als het integendeel de intresten van de staatsschuld zijn die verminderen, kan het globaal effect op de herverdeling positief zijn.

3. De hervorming en de gezinnen

De eerder geciteerde studie van het Centrum voor Sociaal Beleid (CSB), gebaseerd op *feitelijke* gezinnen, levert enkele interessante vaststellingen over de effecten volgens gezinstype. Zowel in absolute (centen) als in relatieve termen (procenten) geldt volgens het CSB dat tweeverdienersgezinnen de grote winnaars zijn in het plan-Reynders van begin september, veel meer dan de eenverdieners, de eenoudergezinnen en de alleenstaanden.

Binnen de groep van de twee-inkomensgezinnen geniet 90% van een belastingverlaging, terwijl dit bij de eeninkomensgezinnen 78%, bij de eenoudergezinnen 73% en bij de alleenstaanden slechts 49% is.

Het gemiddeld belastingvoordeel voor tweeverdienersgezinnen bedraagt 49.700 fr., voor eeninkomensgezinnen is dit 20.400 fr., voor eenoudergezinnen 13.500 fr. en voor alleenstaanden 7.100 fr.

Deze tendens is niet nieuw. Ook uit de analyse van het Centrum Economische Studies van de KULeuven blijkt dat door hervormingen in de personenbelasting tussen 1988-'93 zowel de relatieve als de absolute winst groter was voor tweeverdieners dan voor eenverdieners, eenoudergezinnen - en vooral - alleenstaanden.

Uit verschillende hoeken kwamen reacties over de 'krachtlijn gezinsvormen' in het plan-Reynders: er zat niets in voor de kinderen en de alleenstaanden waren te mager bedeed.

Reynders schaaftde zijn plannen daarom wat bij met een derde krachtlijn die "beter rekening houdt met de kinderlast".

Vraag blijft hoe de regering een eenoudergezin zal definiëren: durft men afstappen van de huidige fiscale definitie van een alleenstaande waar ook de samenwoners van profiteren? Inzake de belastingvrije som en de belastingvermindering voor vervan-

gingsinkomens deed men dit alvast niet: elke belastingplichtige krijgt op dit punt eenzelfde voordeel (afronding naar boven) ongeacht of hij samenwoont, gehuwd of alleenstaand is.

Het Belgisch regime van personenbelasting blijft dus ook na de hervorming een *mix* van nu eens het gezin en dan weer het individu als maatstaf voor de draagkracht: de berekening van de belastingen gebeurt voortaan enerzijds geïndividualiseerd niet enkel voor de (actieve) beroepsinkomens, maar ook bij de belastingvermindering voor vervangingsinkomens en bij de andere inkomens (onroerende en diverse). Daartegenover blijft het huwelijksquotiënt voor de niet/laagverdienende echtgenoot behouden en wordt het zelfs uitgebreid naar wettelijk samenwonenden.

Bij de belastingverminderingen voor kinderen koos de regering voor de *second best* oplossing van het terugbetaalbaar belastingkrediet: hoe de belastingdienst deze fiscale subsidie op een eenvoudige en snelle manier bij de lage inkomensgezinnen krijgt, valt nog te bezien. Een overschakeling van de belastingverminderingen voor kinderen naar een 'enig loket' voor kinderlast, het meest slagkrachtige: de kinderbijslag, genoot daarom onze voorkeur.

Wat ook opvalt, is dat het belastingstelsel met de verdergaande individualisering een andere weg volgt dan de tendens in de sociale zekerheid die o.m. bij de besparingen in de jaren zeventig en tachtig, maar ook onlangs nog in de primaire uitkeringen voor arbeidsongeschiktheid meer uitging van het 'gezinsgebonden' bedrag van een aantal inkomensvervangende uitkeringen en waarbij de draagkracht dus op het niveau van het *gezin* beoordeeld wordt.

4. Hervorming en actieve welvaartsstaat...

Deze regering heeft o.m. als doel de activiteits- en tewerkstellings-

K. Meyns & L. Simar

De fiscale hervorming neemt een (te) serieuze hap uit de beschikbare budgettaire ruimte van deze legislatuur.

graad in België aanzienlijk te verhogen. De fiscaliteit wordt regelmatig met de vinger gewezen als een van de elementen die bijdraagt aan de 'werkloosheidsvallen'. Het fiscaal systeem zou onvoldoende de overstap van werkloosheid naar een job aanmoedigen.

Inderdaad, bij eenzelfde belastbaar inkomen betaalt een beroepsactief persoon soms meer belastingen dan een uitkeringstrekker. De hervorming bevat bepaalde elementen die enkel ten goede komen aan de actieven: het belastingkrediet, de verhoging van de forfaitaire beroepskosten. Ze bevat eveneens maatregelen die de belasting op inkomens uit beroepsactiviteit en vervangingsinkomens dichter bij elkaar brengen: de verhoging van het belastingvrij minimum, de verhoging van de lage inkomensschijven. Nochtans biedt de versnippering van maatregelen geen globale oplossing. Er zullen financiële werkloosheidsvallen blijven bestaan.

Nazicht...

Het belastingkrediet wordt voorgesteld als de maatregel bij uitstek die aanzet tot activiteit en een job. Nochtans geven de inkomens bedoeld in het ontwerp duidelijk aan welk type van activiteiten aangemoedigd wordt: niet de bezoldigde arbeid, van onbepaalde duur en voltijds, maar veeleer deeltijdse arbeid, het begin van de activiteit, de afwisseling tussen perioden van werk en geen werk, het voltijds werk aan het interprofessioneel minimuminkomen en ten slotte de zelfstandige arbeid.

De concrete toepassing van het belastingkrediet wordt niet gepreciseerd. In landen waar het bestaat, wordt het vaak met vertraging toegepast en leidt het tot fraude, die in de Verenigde Staten volgens ramingen oploopt tot 20%.

Het belastingkrediet vormt een interessante bijdrage voor personen die deeltijds werken. Het voorstel dreigt het risico van de werkloosheidsval te verplaatsen naar het

hernemen van een voltijdse activiteit en als het inkomen toeneemt. Het belastingkrediet daalt inderdaad snel boven de 500.000 fr. belastbaar inkomen per jaar en tegelijkertijd wordt het aanvullend inkomen belast tegen 40%.

Blokking...

De hervorming individualiseert de belastingverminderingen voor vervangingsinkomens, behalve voor de werklozen en de nieuwe bruggepensioneerden. Dit onderscheid wordt gerechtvaardigd onder de vlag van de actieve welvaartsstaat. Maar de gezinssituaties zijn zeer verschillend. Het behoud van de huidige situatie zal het hervatten van werk afremmen als de twee leden van het gezin werklozen zijn of een vervangingsinkomen - waaronder een werkloosheidsuitkering - genieten.

Voortzetting...

Het huwelijksquotiënt wordt soms voorgesteld als een rem op de activiteit. Het wordt niet aangepast, maar zelfs toegekend aan wettelijk samenwonenden. De verhoging van het belastbaar minimum herwaardeert het voor iets minder dan 1.000 fr. per maand.

5. Blik over de grenzen

België en buitenland: goed nabuurschap?

Na de magere jaren in aanloop naar Maastricht met forse besparingen en belastingverhogingen, boekt nu zowat de helft van de EU-lidstaten in 2000 een begrotingsoverschot en de andere sterven erop af.

De publieke druk op de regeringen om de belastingen te verlagen neemt toe, nu het lidmaatschap van de euro verworven is, de begrotingen gesaneerd zijn en de economie het goed doet.

Minister Reynders' nieuwe kabinetschef noemt de Belgische fis-

K. Meyns & L. Simar

De publieke druk op de regeringen om de belastingen te verlagen neemt toe, nu het lidmaatschap van de euro verworven is, de begrotingen gesaneerd zijn en de economie het goed doet. ”

cale hervorming in ware oorlogstermen een "moving target": stilstaan is achteruitgaan, zeker als ook de andere Europese landen in sneltreinvaart hun belastingen verlagen.

De lijst van Europese lidstaten die een verlaging van hun personenbelasting plannen, groeit gestaag aan: Nederland gaf het startschot en begin 2001 treedt daar een nieuw fiscaal regime in werking. Daarna volgden Duitsland, Frankrijk, Luxemburg, Italië, Zweden, Ierland. Ook Spanje heeft plannen.

Eén Europees land vaart tegen de stroom in: Oostenrijk dat zijn belastingen verhoogt in een poging om het begrotingstekort weg te werken.

Begin 2000 kwamen de ministers van Financiën van de eurozone overeen dat een belastingverlaging moet voldoen aan vier voorwaarden:

- het land moet een begrotingsevenwicht of -overschot hebben (tenzij ook de uitgaven teruggeschroefd worden);
- zo'n verlaging mag niet procyclisch zijn, om het inflatiespook niet aan te wakkeren;
- de prioriteit moet liggen bij het verminderen van de overheidsschuld;
- de verlaging moet deel uitmaken van een ruimer pakket economische hervormingen.

Niet alle regeringen lijken zich in hun belastingplannen aan (al) deze voorwaarden te storen.

De krachtlijnen van de fiscale hervormingen in de diverse landen zijn gelijklopend: particulieren betalen minder belastingen: de marginale tarieven gaan omlaag en duiken onder of blijven hangen rond de 50%. Ook aan de onderkant van de inkomensladder dalen de tarieven, om zo onder meer arbeid aantrekkelijker te maken en werkloosheidsvallen te vermijden.

In een aantal landen stijgt de belastingvrije som.

Sommige landen beoefenen ook een beetje de 'consensus de la muette', d.w.z. 'meer belastingen

om minder te belasten': in ruil voor de tariefverlaging sneuvelt een aantal fiscale aftrekposten waardoor de belastbare basis toeneemt en waarbij men hoopt om zo tegelijkertijd de reglementering te vereenvoudigen. Dit is o.a. het

geval in Nederland en ook een beetje in Duitsland, maar daar verdwijnen vooral aftrekposten voor bedrijven en minder voor particulieren.

Frankrijk heeft eveneens beslist om de BTW en de woningbelasting die men te regressief achtte, te verminderen.

K. Meyns & L. Simar

De Belg staat er, vergeleken met het buitenland, inzake netto beschikbaar inkomen helemaal niet zo slecht voor.

”

Sommige landen, zoals Duitsland, Frankrijk en Nederland, sleutelen ook aan hun vennootschapsbelasting.

In Frankrijk daalt het tarief en wordt dit gedeeltelijk elders gecompenseerd binnen de vennootschapsbelasting.

Duitse ondernemingen betalen vanaf volgend jaar ongeveer 38% vennootschapsbelasting (enkele aanvullende belastingen inbegrepen). De schrapping vanaf 2002 van de meerwaardebelasting van 50% voor bedrijven met participaties in Duitse ondernemingen, deed heel wat stof opwaaien.

Frankrijk gaat niet zover als Duitsland om meerwaarden op aandelen binnen de vennootschapsbelasting vrij te stellen. Een dergelijke vrijstelling bestaat al in België en Nederland.

Voor meer details over de belastinghervormingen in enkele buurlanden verwijzen we naar de artikels die hierover eerder in dit tijdschrift verschenen: 'Belastinghervormingen in de buurlanden. De drie V's' (mei 2000) en 'Naar een hervorming van de personenbelasting' (september 2000).

Europees akkoord rond spaarfiscaliteit

Op de top van de Europese ministers van Financiën in november 2000 kwam er dan toch een politiek akkoord uit de bus inzake de belasting op spaargelden van *niet-inwoners*:

Europeanen die binnen de Unie, maar buiten hun eigen land beleggen.

Door het akkoord moeten de EU-lidstaten vanaf 2003 kiezen (het zogenaamd co-existentiemodel) tussen het doorspelen van informatie of het heffen van een bronbelasting die de eerste drie jaar minimum 15% moet bedragen en de volgende vier jaar 20%. Luxemburg, Oostenrijk en ook België kozen voor de bronheffing.

Na deze overgangperiode moeten alle EU-lidstaten hun bankgeheim gedeeltelijk opheffen en informatie over rentebetalingen aan niet-inwoners doorspelen.

Vanaf 2010 is het mogelijk dat dus geen roerende oorheffing meer afgehouden wordt op rentebetalingen aan niet-inwoners, maar hoe dan ook zal steeds informatie moeten gegeven worden.

Het akkoord slaat alleen op beleggingsproducten die na 1 maart 2001 gekocht worden; creatieve geesten zijn al druk op zoek naar beleggingsvormen die niet onder de bepalingen van het akkoord vallen.

Of dit akkoord ooit geofficialiseerd wordt, is echter nog de vraag. Een van de voorwaarden hierbij is namelijk dat ook derde landen of belastingparadijzen binnen de EU gelijkaardige engagementen aangaan.

Tegen eind 2002 moet het geofficialiseerd worden in de Europese ministerraad. Elk land heeft en behoudt er voor fiscale kwesties een veto-recht, ook na de Top van Nice over de Verdragsherziening. Als Luxemburg of Oostenrijk dan over het resultaat van de onderhandelingen met de derde landen niet tevreden zijn, kunnen ze dus de eenparige goedkeuring van het akkoord tegenhouden.

Believers putten hoop uit de akkoorden die de Amerikaanse fiscus onlangs opdrong aan banken wereldwijd, ook in bv. Luxemburg en Oostenrijk, over de uitwisseling van persoon-

lijke en financiële gegevens van Amerikaanse belastingplichtigen.

Andere belastingparadijzen die aan de EU raken (Monaco, Kanaaleilanden...) kunnen volgens hen onder economische druk gezet worden en de drempel naar meer exotische belastingparadijzen (Bermuda...) zou hoger liggen (meer kosten, ingewikkelder beheer...). Ze verwijzen ook naar de acties van diverse internationale instellingen (Oeso, G7...) die het net rond de schadelijke belastingparadijzen nauwer aanhalen.

6. Hervorming en andere prioriteiten

De fiscale hervorming neemt een (te) serieuze hap uit de beschikbare budgettaire ruimte van deze legislatuur. Hierdoor blijven er onvoldoende middelen voor andere

maatschappelijke uitdagingen, zoals een aantal noodzakelijke investeringen waaronder het Zilverfonds, goed onderwijs en goede openbare diensten, actief werkgelegenheidsbeleid, sociale verbeteringen...

Om het plan van minister Reynders te verzoenen met andere

plannen van regeringsleden, wordt de fiscale hervorming uitgespreid over de inkomensjaren 2001 tot 2004, waardoor de budgettaire kost op kruissnelheid (134 miljard) pas bereikt wordt in 2006, d.i. onder een volgende regering. Een weinig orthodoxe manier van werken...

Het probleem met de fiscale hervorming zijn niet de vier krachtlijnen op zich (lagere fiscale druk op arbeid, neutrale behandeling samenlevingsvormen, beter rekening houden met kinderlast, meer ecologische fiscaliteit), maar ondermeer de concrete invulling ervan. De gebreken van sommige voorgestelde maatregelen werden hierboven kort vermeld evenals de mogelijke alternatieve voorstellen. (Over de mogelijke alternatieve voorstellen, zie o.m. 'Naar een hervorming van de personenbelas-

K. Meyns & L. Simar

Tussen de 15% en de 20% van de Belgische gezinnen met lage inkomens zullen geen enkel voordeel doen bij de hervorming. ”

ting', *De gids op maatschappelijk gebied*, september 2000.)

Daarnaast is er een probleem van kostprijs van het hele project; ook het ontbreken van elke aanzet tot een *verschuiving* van de fiscale druk richting vermogens en milieu is een frappant minpunt.

Wat bij deze hervorming weer maar eens opvalt, is de suprematie van de cijfers over de (para)fiscale druk in België. Het 'hoort' de dag van vandaag blijkbaar niet om ook de andere zijde van de medaille in herinnering te brengen. Dus niet alleen de lasten, maar ook de lusten in de Belgische samenleving, die we via deze heffingen bekostigen: een laag armoedecijfer, een goede sociale bescherming, een toegankelijk net van openbare voorzieningen... waardoor de Belg er, vergeleken met het buitenland, inzake netto beschikbaar inkomen helemaal niet zo slecht voor staat.

Maar blijkbaar is er onvoldoende politieke moed of pedagogisch talent om dit in de discussie te laten doorwegen.

III. FRAUS OMNIA CORRUMPIT

Een van de *mea culpa's* in de federale beleidsverklaring van oktober 2000 was het gebrek aan resultaten in de strijd tegen de zware fraude. Prompt benoemde de regering een commissaris om hieraan te verhelpen: Alain Zenner, bij het grote publiek vooral bekend als curator van *Forges de Clabecq* en senator voor de PRL, die begin volgend jaar een concreet actieplan wil voorleggen. Hij plant geen heksenjacht, maar wil bij de belastingplichtige burgers en bedrijven een mentaliteitsverandering en legt de nadruk op meer coördinatie tussen de verschillende diensten evenals op meer preventie. Ondertussen zijn ook sommige beroepsverenigingen vragende partij om samen met de nieuwe commissaris de fiscale fraude te bestrijden. Deze laatste zorgt im-

mers voor schadelijke concurrentievervalsing in hun bedrijfssector.

Een bescheiden lichtpunt, in uitvoering van het veiligheidsplan, is dat de regering bij het gerecht eindelijk - want reeds lang beloofd - wat meer volk inzet in de strijd tegen de fiscale fraude. Zij doet dit via het ter beschikking stellen van fiscale ambtenaren bij de parketten, de arbeidsauditoraten en de centrale dienst voor de bestrijding van de georganiseerde economische en financiële delinquentie (CDGEFID).

De detachering van twaalf fiscale ambtenaren naar de CDGEFID sleepte reeds meer dan zes jaar aan, terwijl sedert 1994 kantoren, computers en dienstwagens op hen wachten.

Toch blijft het tekort aan middelen voor justitie een groot probleem in de strijd tegen financiële en economische misdrijven, zo bleek nog eens uit het jaarverslag van de cel voor financiële informatieverwerking. In grote steden als Antwerpen en Brussel worden dan ook veel dossiers door het parket geklasseerd.

Het valt dus nog af te wachten of we door de aanstelling van zo'n fraudecommissaris wel kunnen spreken van een "culturele evolutie" en actiebereidheid van de regering tegen fraude, zoals Zenner zelf beweert.

IV. BIJ WIJZE VAN BESLUIT

De fiscale hervorming wordt voorgesteld als een taart waarvan elke categorie belastingplichtigen zijn deel krijgt. Maar voor hen die weinig belastbaar inkomen hebben, hoofdzakelijk de uitkeringstrekkers, zijn sociale verbeteringen noodzakelijk. We hebben eveneens getoond dat deze hervorming, hoewel ze de progressiviteit van de belasting verhoogt, de inkomensherverdeling vermindert.

Een vermindering van de belasting op arbeid dient gekoppeld aan de belasting van andere factoren. In het ontwerp is daarvan geen sprake. De belasting van roerende

K. Meyns & L. Simar

Het ontwerp weegt zwaar door: 134 miljard, of 10% van de opbrengst van de personenbelasting.

inkomens, de invoering van een vermogensbelasting en ook de beperking van de aftrekken wordt niet aangesneden. Zelfs al moet zoiets in een Europees kader verwezenlijkt worden, toch beschikt ons land over een manoeuvreerruimte om aan te sluiten bij het hogere niveau van de buurlanden (belasting van de meerwaarden, van niet belaste instrumenten: sicavs, verzekeringsbons...). De Belgische regering heeft ook een kans laten voorbijgaan om op relatief korte termijn het bankgeheim af te bouwen, door in de overgangperiode van het Europees akkoord rond de spaarfiscaliteit als een van de weinige landen te kiezen voor een bronheffing en niet voor informatie-uitwisseling van financiële gegevens.

De belastingen op het gebruik van niet hernieuwbare bronnen, zoals energie, moeten be-

K. Meyns & L. Simar

Vraag blijft hoe de regering een eenoudergezin zal definiëren...

”

keken worden op middellange termijn, na de huidige olieschok.

Valse ideeën...

Het politieke doel dat verkondigd wordt, is neigen naar het Europees gemiddelde inzake verplichte inhoudingen. Het idee dat “te veel belasting de belasting doodt” schraagt het ontwerp.

Nochtans betekent minder belasting niet noodzakelijk meer economische groei. Landen met een vergelijkbaar niveau van heffingen kennen verschillende evoluties en andere landen met een zeer verschillend niveau van heffingen kennen een vergelijkbare economische groei. Een hoge activiteitsgraad is er zowel in de Scandinavische als in de Angelsaksische landen. De rol van heffingen in de strijd tegen de armoede is doodgezwegen, maar is nochtans reëel.